

Uredništvo ZARJE je v Ljubljani, Franciskanska ulica št. 8 (tiskarna I. nadst.). Uradno ure za stranke so od 10. do 11. dopoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROCNINA: celoletna na pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 21.60, polletna K 10.80, četrtletna K 5.40, mesečna K 1.80; za Nemačijo celoletno K 26.40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 26.40.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNIŠTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 2. dopoldne in od 3. do 7. zvečer. Inzerati: enostopna petletnica 30 vin., pogojen prostor, poslan v reklame 40 vin. — Inzerate sprejema upravnništvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije lista so poštnine proste.

Posamezne številke po 8 vin.

Stev. 611.

V Ljubljani, v petek dne 20. junija 1913.

Leto III.

Iskre v smodnišnico.

Vsa Evropa opazuje z največjo napetostjo dogodke na Balkanu, kjer si stojita srbska in bolgarska vojska. Še pred kratkim bratsko združeni v boju zoper Turčijo, sovražno nasproti. Prijatelji balkanskih narodov trepetečejo v pričo nevarnosti, da zagrmje še enkrat topovi, trepetečejo ne le, ker je enako zločinu zoper naravo, da se gredo ubijati narodi, ki so drug drugemu najbližji, ampak ker je gotovo, da bi bila nova balkanska vojna krvava kakor morda še nobena ni bila in da bi bil v njej nedvomno uničen cvet mladosti na Balkanu. Vsi narodi pa čakajo s strahom od dne do dne na zanesljive vesti, ker bi bila nova vojna na Balkanu svetovnemu miru nevarnejša od vseh konfliktov zadnjih let.

V tem položaju, polnem groze, ko itak ni drugače mogoče, kakor da prihaja v javnost mnogo nasprotujočih si vesti, je vestno poročanje o dejstvih desetkrat važnejše kakor v navadnih mirnih časih. Kajti ob taki napetosti je izredno mnogo odvisno od razpoloženja; sugestija ima v takim položaju nenavadno veliko moč, in če je že tisto razburjanje škodljivo, ki ima stvarno podlago, je vsako umetno draženje in lujskanje naravnost zločin.

Da pa igra nameravano ščuvanje v sedanjem sporu veliko vlogo, je povsem jasno. Komaj da je še slišati kakšen glas pomirbe in sprave. Namesto tega pa se gode »zmote«, o katerih mora človek dvomiti, da jih je povzročil sam slučaj. Po vsem svetu je šel včeraj brzojav o odgovoru, ki ga je dala bolgarska vlada Srbiji na njeno noto o demobilizaciji. In kar je pripovedoval ta telegram, je bilo tako obupno, da že skoraj nihče ni upal v možnost mirne sprave. Tam je bilo enostavno rečeno, da vztraja Bolgarska brezpogojno na srbsko-bolgarski pogodbi in da more biti le ta pogodba podlaga ruskega razsodišča. To je bilo toliko

kolikor gotova vojna, kajti od srbske strani je bilo zopet slišati, da je revizija pogodbe neizogiben pogoj razsodišča.

Ta razburljiva vest je bila neresnična. Gotovo je napetost med Srbijo in Bolgarsko zelo velika. Bilo bi lahkomišlno smatrati mirno spravo za gotovo dejstvo. Nikakor pa ni res, da bi bil bolgarski odgovor tak, da je vojna neizogibna. Korespondenčni urad objavlja namreč danes sledeči veleznačilni popravek:

»Zadnji odstavek bolgarskega odgovora se pravilno glasi:

Ker pa bi sočasna demobilizacija pod vzajemno kontrolo zahtevala relativno veliko časa in ker je poziv razsodišča najzgovornejši dokaz obojestranske volje, da se likvidacija mirno dovrši, predlaga bolgarska vlada srbski, naj izjavita prve dni po izročitvi tega odgovora oba zaveznika s posredovanjem ruske vlade, da prosita ruskega carja, naj izvrši svojo pravico kot razsodnik na podlagi zavezniške pogodbe in dodatnih pogodb ter spomeni, ki jih predložita obe stranki tekom enega tedna.

Jasno je, da pomeni ta odgovor vse kaj drugega, nego so javljali. Če ima car razsojati tudi na podlagi spomenic, ni razsodba omejena na zavezniško pogodbo. Točka, ki je bila najnevarnejša, je padla, in če je bolgarska vlada zadovoljna, da se predlože razsodišču posebne spomenice, je mogoče, da bo zadovoljna s sodbo tudi če se ne bo strogo držala zavezniške pogodbe.

Teško je izslediti, kako nastajajo take »zmote«. Ali kdor ni pregrešno naiven, se ne bo mogel iznebiti misli, da posegajo tudi v ta nevarni konflikt roke, ki bi rade še povečale nevarnost. Namesto vode vlivajo petrolej v ogenj in s komaj pritrjenostjo čakajo na eksplozijo, ki bi raznesla požar po vsej Evropi. Ob svetovnem ognju bi radi pekli svojo pečenko.

Kmetijska šola na Grmu.

Dr. Slanc.

(Dalje.)

Če se veleposestvo razvija tako, kakor se v nekaterih gospodarsko in v omiki naprednih deželah, potem bi bilo soditi, da je ta oblika gospodarjenja na kmetiji tako močna, da poleg nje srednje in manjše kmetije ne morejo obstati.

Toda veleposestvo, naj si še toliko dela z mašinami, ne more opraviti povsod in vsega dela kmetije s svojimi stroji. Kaj hoče s plugom mašina, če ni globoke zemlje, kaj hoče z mašino v hrbovitom kraju! In dozdajne skušnje uče, da potrebuje globoko oranje sešamom preveč gnojil, da pretirano izkoriščanje izrablja preveč zemljo. Zemlja se ne da pomnožiti, kakor fabriki čunj ali papirja. Ali ta zemlja naj vsaj daje živila. Tudi ne more izhajati veleposestnik brez človeških, živalskih moči. Zraven mašine je treba dosti voženj uprežne živine in pri mašini je treba človeških moči. Te človeške moči pa izhajajo najlože, če imajo gotovo podlago svojega življenja v kmetiji, če imajo same kak kos zemljišča. Ta potreba človeških moči stvarja poleg veleposestev manjše kmete. Na Pruskem so nekateri kraji, kjer so nekaj vitezov nemškega reda iztrebili popolnoma kmeta, ki imajo veleposestva, ki si morajo poljedelske delavce naročiti iz Galicije. Nemci zovejo to »Sachsengängerei«. Podietni ljudje poiščejo v družih krajih revne ljudi in jih v večjih jatah priženo na ta nemška veleposestva in ti prignanci opravljajo potem poljedelska dela. Po izvršitvi del pa odidejo zopet domu. Ti ljudje pa zahtevajo vedno več plačil. Veleposestvo v teh krajih že gleda, kako bi dobilo stalne naseleljence v obližju, ki imajo kaj zemlje in ki zraven obdelovanja lastne zemlje prosti čas prodajo njemu. V družih krajih je našlo veleposestvo že iz fevdalne dobe srednje in manjše kmetije, ki oddajajo svoje proste ljudi delu na veleposestvu. Ta potreba kmetijskega delavca je povod, da se mora v sedanjem razvoju razširjenje veleposestva ustaviti. Druge fabrike plačujejo boljše delavce. V teh fabrikah si združeni delavci lože približujejo z organizacijo med sabo večje mezde: kmetijski delavci pa so preveč raztreseni po deželi ter se ne morejo tako lahko braniti. Če hoče veleposestvo imeti kolikaj zadovoljnega delavca, mora vsaj pripustiti bajtariju 1—3 orale zemlje, na kateri si le-ta pridobi vsaj glavni živež za se in svojo družino. Pa srednje kmetije še živijo in iznova nastajajo. Na Angliškem so izginile; tam kmetujejo najemniki. Več kakor polovica angleške zemlje je v rokah veleposestnikov. Tudi na Italijanskem ni dosti srednjih, manjših kmetov — veleposestniki lastijo veliko italijanskega sveta in na njem delajo zakupniki. Drugod pa ne. Na Danskem, Švedskem, Belgiji, na Francoskem in tudi v Avstriji je srednji, manjši kmet močnejši. Tudi v Ameriki si začena srednji kmet pridobivati tal, veliki farmerji se umikajo manjšemu kmetu. Ta srednji kmet začena tudi po novem delati in gospodariti in v šol novoga gospodarstva postaja močan.

V drugih deželah, med drugimi narodi se je v tem stoletju omika tudi med kmeti širila, me-

ščen je v teh deželah razvil veliko gospodarstvo z mašino. S tem je potegnil tudi kmeta sabo. Če tega ne bi bil storil, bi mu kmalo bilo zmanjkalo sapa. Brez trdnega kmeta tudi meščan nič ne velja. Kmet se je tudi učil v teh omikanejših deželah in je šel v duševnem in tako tudi v gospodarskem razvoju z meščanom. Kar je delal veleposestnik, je storil, kar je bilo na manjši kmetiji mogoče, tudi kmet. Ko je videl, da veleposestnik dela kanale in izsušuje travnike, polje, je tudi sam to storil. En sam kmet seveda ni zmoget tega, ali združili so se vsi manjši kmeti okraja in šlo je. Lovil je gnojnice kakor veleposestnik in kupoval zadržno umetna gnojila. Začel je izbirati najboljša semena za setev, kakor veleposestniki, in živino je dobival kakor oni. Izboljšal je hleve, izboljšal je njive in travnike. Združeval je moči vseh kmetov. Kupovati je začel v družbi s sosedi za trg odmenjene pridelke. Da je to mogoče, je sejal enako žito kakor veleposestnik, gojil enako živino in ker so vozile železnice blizo, je postavil mleko na trg z vseh manjših kmetij, ki so se vse vedle po zahtevah trga. Srednji in manjši kmet sta začela vrtnariti za fabrične mestne delavce in si kupila po zadrugah mašine, kolikor sta jih mogla rabiti na majhnem prostoru, napravila si skupne mline in pečnice. Tako — počasi se to razvija med najomikanejšimi kmeti — je stopil manjši kmet iz svoje trmoglavosti ven v zadržno gospodarjenje. V Švici, v Belgiji, na Danskem, v nekaterih krajih Nemčije, na Francoskem proizvajajo danes srednji kmet žita i. dr. toliko, kakor učeni veleposestnik in tudi tako dobro.

To gibanje je šele v prvem razvoju, ali kaže se, da postane splošno. Seveda si tudi kmet sam ustvarja svoje denarne zavode in z druge glade prodaje poljskih pridelkov tako, da imajo manjši kmeti že svoje magacine, svoje klavnice in mline za celo deželo. Tudi vinogradniki se tako združujejo. Grozdje se pripelje v zadržne kleti, se tam po vseh pravih vinogradstva spravi v vino, to dobro oskrbuje in končno prodaja. Posamezni deležniki dobe nekaj na račun in potem plačila iz prodaje.

To delo vodi do tega, da začena manjši kmeti svoja polja skupno obdelovati ter delati kakor veleposestniki in drugi z mašinami, ki so skupna last. S tem zadržnim delom in gospodarjenjem se držijo nad vodo in veleposestnik jih ne more zatreči.

To vse je kmeta omikalo, ga privedlo ven na širše stališče, pod širšo duševno obzorje. Znanstveniki kmetije trdijo, da se na ta način pameten, spreten kmet lahko drži, da vkljub potratu časa in drugega v toliko milijonov posameznih domačij in gospodarjenja izhaja lahko. In učeni ljudje trdijo, da zamore tako lahko izhajati celo mali kmet in če ima le 2 do 4 orale zemlje. Pridelki so dobri in množina za trg toliko, da se lahko kmet reši zadolžitve in gospodarske smrti.

Narodni ekonomski pa tudi dokazujejo, da bo v doglednem času vsak narod, vsaka dežela imela svoje fabrike in bo svetovna trgovina le imela posla pri izmenjavanju proizvodov kme-

tije, katere so vezane na posebno obnebe. Fabrikacija za druge narode bo nehala in tedaj bodo domači ljudje opravljali delo tudi v fabrikah. Ne bo treba toliko delavcev v rokodelstvih, fabrikah. Tedaj bo ljudstvo nazaj romalo na kmetijo, tedaj bo hotel imeti vsak človek kos zemlje za kmetovanje, tedaj bodo pale verige, ki držijo več tisoč oralov v eni roki, ve-

leposestva v zdajšnjem pomenu bodo nemo-goča, ljudska volja jih bo razdrla. Tedaj bo ves kmetijski svet v rokah kmetov in bodi, da ga bodo skupno obdelovali ali bodi kako drugače, posamezen človek ne bo mogel odtegovati kmetijskega sveta drugim. In tedaj bo kmetovanje morda največja učnost in izvrševalo se bo z vsemi silami prirodoslovnih in tehničnih ved.

Malo odgovora.

(Iz Spodnje Šiške.)

II.

Sedaj pa k izvajanju g. Kralja! Najbolj žalostno je, kadar gospodje liberalci nastopajo na shodih, kjer krošnjarijo s svojo politiko, da vedno preradi postavljajo resnico na glavo. Gospod Kralj je takoj v drugem stavku svojega govora dne 14. junija izustil neresnico. Dejal je: »Sklepi občinske seje so dali našim nasprotnikom, tako socialnim demokratom kakor klerikalcem, povod, da so tudi sklicali javen shod, na katerem so po stari navadi udrihali ali vsaj hoteli udrihati po našem naprednem občinskem odboru.

Laž je, da so socialni demokratje in klerikalci skupaj sklicali »tudi« javen shod, ampak res je, da je javni shod prva sklicala 2. junija sama socialno demokratična organizacija v Šiški, da so za njo »tudi« liberalci prišli, ki bi inace ostali doma v zapečku. Socialni demokratje nimajo nobenih stikov s klerikalci; kakor so razni klerikalci prišli na shod h Kankertu, prav tako jim je bil prost pristop na shod k Anžoku!

Pa g. Kralj je po poročilu »Slov. Naroda« celo rekel na shodu to-le:

»Mislim, da mora vsak, ki ni preveč strasten strankarski nasprotnik, ki noče iz strankarske zaslepljenosti ničesar dobrega priznati svojemu nasprotniku, priznati, da so danes naše ceste v prav dobrem stanju, da smo skušali kolikor mogoče spraviti tudi vodo z občinskih cest s tem, da smo napravili več požiranih jam.«

Bogovi iz Olimpa in nebes — imejte usmiljenje z gospodom Kraljem! Mi ga imamo, Vi, Šiskarji, pa ob dežju in ob vročini pogledjte naše šiskarske ceste in pota, pa reklj boste: »Oče, odpusti jim, saj ne vedo kaj delajo in — govore!«

Kajti g. Kralj je takoj povedal, koliko jih je stalo, da so preuredili vso Šiško s cestami in poti vred. Dejal je: »Zato pa je župan izdal za

manj kot enoletne dobe svojega županovanja samo za ceste 3072 kron.«

No — pa pojdemo dalje. Socialno demokratična organizacija je 2. junija sklicala shod zgolj zaradi tega, da pokaže na dejanja liberalne večine občinskega odbora in na njih besede. Gospodje so v volilnem boju obljubovali, da se bo po Šiški cedilo mleko in med, če bodo izvoljeni — doklade bodo manjše, ali jih sploh ne bo več itd.! Take so bile besede, sedaj pa so šli že k trem davčnim vrstam: povišali so občinske naklade za 5 %, povišali alkoholni davek ter uvedli šolski novčič. To je bilo treba javnosti povedati, da bo vedela presoditi besede in dejanja! Prepričati se o tem, ali je potreba povišati davke, ni imel shod namen. Pač se je povedalo: kako protiljudska je politika gosp. občinskih odborov večine!

Alkoholni davek 22 % (za 4 % večji nego poprej) kaže, da hoče občina ubogega šnopsarja izkoristiti v svoje namene. Šolski novčič hoče pritegniti vsakega stanovalca občine k direktnemu obdavčenju.

Da bo šolski novčič zmerom podražil za 2 % stanovanje, stoji pribito — pa naj bo temeljna cena stanovanja kakršna koli. Gospodar zvišata starinarino, če premenja stranko, če mu zvišajo obresti in posojilnici, če predela stanovanje, če občina doklade (brez ozira na vřšino) zviša — kajti njemu je po navadi hiša objekt dohodkov.

No, bodi kakorkoli: razen požiranih jam, ki obe nista veljali 800 kron, ni občinski odbor v Šiški ničesar napravil. Uvedel je pa nove davke, povišal doklade ter s tem dokazal, da je bila vsa agitacija ob volitvah nepoštena, kar edino smo hoteli s shodom dne 2. junija pribiti in kar danes znova pribijamo!

Ali je bilo zvišanje davkov nujno in potrebno, to je druga reč; nujno in potrebno za nas je pač, da prajasnijemo ljudem, da morajo soditi po dejanjih in ne po besedah. A. K.

Ljubljana in Kranjsko.

— Miljonski sklad. Sodrugi, spominjajte se pri vsaki priložnosti milijonskega sklada! Miljon vinarjev še ni dosežen. Popreje ne smemo nehati s pobiranjem, dokler se to ne izpolni, kar smo si obljubili: »Miljon vinarjev »Zarji«!

— Za »Zarjo«! Stokovno organizirano delavstvo je namenilo zbrati tekom junija do 4. julija za »Zarjo« tisočak. — tisoč kron iz hvaležnosti, ker vedno energično zastopa in brani interese strokovno-organiziranega delavstva. Nabiralne pole so že vsem društvom poslano. Ako pa bi katera organizacija pol še ne prejela, naj to naznani s. Viktorju Zoretu, strokovnemu tajniku v Ljubljani, Selenburgova ulica 6, II. nad. — Železničarskim podružnicam pošlje pole železniško tajništvo v Trstu, oz. s. J. Kopač. Istantako uredi za Trst in okolico tamošnji politični odbor vse potrebno. — Sodrugi! Storitve svojo dolžnost! Krepko na delo za »Zarjo«. Skušajmo se, kdo več nabere! Nabrano se objavi v »Zarji«, ko bo končano nabiranje!

— Osemurni delovnik je utopijska — pravijo sovražniki delavcev, ki nimajo stvarnih argumentov zoper to zahtevo. Osemurni delovnik je potrata časa — pravijo izkoriščevalci. Osemurni delovnik pospešuje pjančevanje in druge grehe — pravijo filozofi kapitalizma. Nemara je zanimivo, kaj pravi o tem priznan čenjak, moč resnične vede, kateremu se ne more očitati hudobno strankarstvo in pospeševanje nemoralnosti. Glasoviti profesor heidelbergške vseučilišča dr. Vincenc Czerny, ki zapusti letos univerzo, je zbral svoje praktične izkušnje v desetih naukih, in med njimi je tudi ta:

»Osem ur dela v poklicu, osem ur odmora in izobrazbe, osem ur počitka in spanja bo najbolje. Za spanje sta dve uri pred in dve uri po polnoči najbolj krepčilni. Čas odmora obsega dve uri za tri glavne južine, dve uri za umetnost in čtivo, dve uri za rodbino, za prijatelje in javnost, dve uri za pameten šport (izprehod na gore, ježa, vožnja, veslanje, plavanje, telovadba, igra na prostem itd.)«

Slavni profesor torej ne pravi, da je osemurni delovnik utopijska, temveč za naravnost odobriva s svojega znanstvenega medicinskega stališča. Ali kdaj so se kapitalisti brigali za take nauke, če se jim je zdelo, da nasprotujejo interesom njihovega žepa? Učenjak vidi človeka in ga smatra za najdragocenejšo blago človeštva. Kapitalist vidi delovno bitje in računna, kako bo iztlačil iz njega največ dobička. Veda mu je všeč, kadar mu daje sredstva za pomnoževanje profita; kadar ne odpira virov za njegovo blaginjo, mu je pa zoprna kakor hudiču kadilo, in

vsak napredek sovraži kakor najhujši nazadnjak, če ne napreduje njegovo bogastvo. Znanstvenik uči delavca: Delaj osem ur! Ali ubogati ga bo mogel delavec šele tedaj, kadar si bo s svojo močjo priboril osemurni delovnik.

— Se en nauk daje profesor Czerny ljudem, in vedno bi bilo, da bi se ravnali po njem. Glasil se pa:

»Neguj prav telo in duha, razdeli dan prav za delo in odmor, uživaj zdravo, krepko hrano, pazi na čistost v vsakem oziru in stanju v suhem, osonem, dobro zračenem stanovanju. Umivaj se z mrzlo vodo, dvakrat na dan si snazi zobe, usta, obraz in roke. Vsak teden se ves okopaj. Redno menjaj telesno in posteljno perilo. Ne rabi tudi posode ali kopalne kadi, če nisi prepričan, da je dobro osnažena. Stanovanje mora biti prostorno, suho, solnčno, zlasti morajo biti spalni prostori veliki in dobro prezračeni.«

Ta nauk je pravzaprav glasna obtožba kapitalistične družbe. Učeni medicince ne pridiga nepotrebnega razkošja, temveč naglašajo, kar bi moralo biti. Ali odkod naj ogromna večina ljudstva jemlje zdravo, krepko hrano, če plača ne zadostuje niti za navadno napolnitev želodca in če socialne uredbe in zakonodajstva ne najdejo sredstev zoper draginje? Stanovanje, kakršno zahteva profesor za vse ljudi, je v naših razmerah že luksuz, o katerem ne sme delavec niti sanjati. Dr. Czerny predpostavlja za spanje posebne prostore; ali koliko je pri nas ljudi, ki si morejo dovoliti posebno spalnico, ko jih na tisoče spi tam, kjer se po dnevi dela, prebiva, pogostoma tudi kuha? Potrebno je za človeško zdravje, kar zahteva učenjak, Ali kaj more opraviti veda zoper socialne razmere? ... Pravijo, da je socializem blaznost. Kdor se zamisli v te enostavne nauke znanstvenika, bo spoznal, da je socializem edina rešitev; in nobeno gibanje ni tako važno, kakor socialistično, ki hoče doseči, da se v praktičnem življenju uresniči znanstveno podprte zahteve človeštva.

— Avstrijsko ljudstvo naj strada dalje! V četrtek so zborovali ogrski agrarci, h katerim je prihitel tudi iz Avstrije zloglasni vitez Hohenblum in govoril takole: »Avstrijski in ogrski agrarci se morajo bojevati ramo ob ramo proti skupni nevarnosti. Geslo bodi: »Zoper uvoz mesa in živine, zoper povišanje kontingenta!« V Argentini imajo toliko mesa, da ne vedo kam z njim, na Ruskem, Srbskem, v Rumuniji toliko goveje živine, drobnice in prečiščev, da jo ponujajo na vse strani. Ali čez črno-zlato mejo ne sme noben kilogram mesa, niti ena glava živine več kakor je določeno v pogodbi, samo za to, da bodo avstrijski in ogrski agrarci še nadalje lahko višali cene živine in izstradovali ljudstvo. Vso predrznost

agrarcev kaže resolucija, ki je bila sklenjena in sprejeta na tem zborovanju: »Kongres protestira proti temu, da bi se iz iluzoričnih vidikov zunanje politike ali vsled pritiska veleindustrije modificirale balkanske pogodbe, ki veljajo do leta 1917. Kongres protestira proti uvozu živine, proti zvišanju skupnega kontingenta, proti znižanju minimalnih carin.« Vsa nenasitna pohlepnost agrarcev kriči iz te resolucije in delavstvo naj si dobro zapomni prevzetneže, ki so na Avstrijskem in Ogrskem doslej absolutni gospodarji.

— **Tomschikov 17 milijonski predlog za železničarje** dela gotovim krogom precej preglavice, zato se tudi trudijo na vse pretege, da ga čimbolj diskreditirajo. Ker je pa ravno pri tem predlogu treba popolne jasnosti, zato sklicuje izvrševalni odbor ljubljanskih železničarjev javen železničarski shod, ki bo v ponedeljek dne 23. t. m. ob 8. zvečer v areni Narodnega doma. Dnevni red: Poročilo o delovanju državnega zbora, posebno z ozirom na 17 milijonski predlog za železničarje dr. poslanca S. Tomschika. Železničarji! Ker vse meščanske stranke uganjajo ravno s tem predlogom najnagnusnejšo hinavščino in so žal tudi med železničarji ljudje, ki to gonijo podpirajo, zato je dolžnost vsakega zavedega železničarja, da se udeleži eminentno važnega shoda. Mnogobrojna udeležba na shodu naj pokaže, da ljubljanski železničarji ne soglašajo z meščanskim slepomišljem, temveč da odločno zahtevajo to, kar zasluži. — Sklicatelj.

— **Kovinarji, pozor!** V nedeljo 22. junija t. l. ob 19. dopoldne se vrši v restavraciji pri »Perlesu« mesečni shod kovinarjev. Dnevni red je važen, poroča sodr. Iv. Tokan iz Ljubljane. Dolžnost vseh je, da se v nedeljo shoda udeleže.

— **Celodnevni izlet na Veliko Planino.** V nedeljo, dne 22. t. m. priredi društvo »Die Naturfreunde« izlet na Veliko Planino v Kamniških snežnikih, odhod v soboto, 21. ob 7. uri 15 minut zvečer z državnega kolodvora; hoja traja 7 ur in ni naporna. Živež je vzeti s seboj. Pričakuje se obilna udeležba.

— **Izpred obrtnega sodišča.** J. E., parketni vlagalec, toži tvrdko Rudolfa Puch za plačo v znesku 18 kron. Ker je E., ki je delal v hiši g. Bučarja, Prešernova ulica št. 52 in je do polovice sobe pravilno vložil parkete in potem figuro izpremenil z deskami, ni hotel hišni gospodar plačati tvrdki računa; tvrdka Puch pa svojemu vlagalcu ni izplačala zgoraj navedenega zneska. Predsedoval je dež. sodni svetnik dr. Papež s prisodnikom g. Weiblen in Bajdo. Sodišče se je podalo na lice mesta ogledat si delo, ki ga je izvršil tožitelj E. Dognal je ogled, da res ni izvršeno pa naročilo in da so v drugih sobah drugačne figure, ko v tistem, kjer je E. delal. Tožba je bila zavržena.

— **Koncesije.** Magistratni gremij je na večernejši seji rešil različne prošnje za koncesije. Priporoča se prošnja vdove po strojevodji Leopoldine Pohlove za posredovanje služb namesto koncesije, ki jo je doslej izvrševala Katarina Egg. Beti Lenče prosi za prenos gostilničarske koncesije iz ene hiše v drugo na Sv. Petra cesti; prošnji se ugodi. Jerica Krek prosi za prenos gostilničarske koncesije z Brega št. 18 na Marije Terezije cesti št. 8; prošnji se ugodi. Minka Jukret v Khunovi ulici 10 ima koncesijo za postrežbo stoječim gostom, pa prosi, da sme postaviti mize in streljshi tudi sedežim; prošnji se ugodil pod pogoji mestnega fizikata. Ivana Kramar ima v zakupu neko koncesijo, pa prosi za lastno. Ker bi se s tem številno koncesij pomnožilo, ker ni lokalne potrebe in ker ugovarjata tudi zadruga in občina, se prošnja odkloni.

— **Stavbno gibanje** v Ljubljani stoji letos popolnoma v znamenju krize. Prošnje, ki jih je magistratni gremij včeraj rešil, se tičejo zopet samih malenkosti. F. M. Schmitt napravi na dvorišču stekleno streho. Barvar Reich gradi šupo v bivši Suknarski ulici. Na Ravniharjevem tesalšču na Ljubljanskem polju se napravi iz delavnice stanovanje. V Turkovi gostilni v Streljshi ulici se napravi iz enega okna vrata. Baron Wurzbach je dal na Kongresnem trgu napraviti asfalten hodnik na svoje stroške, kar se odobri. Ob Mahrovi šoli se dovoli zaradi voznega prometa postaviti dva kola med hišnim vogalom in sosednim kostanjem. Za dekliški lice se napravi hidrant; seveda bo lice plačeval porabo vode.

— **Kazinski kavarni** je magistrat dovolil postaviti v Zvezdi mize proti letni odškodnini 20 K.

— **Oddaja košnje** na mestnih travnikih je letos nesla 6825 K 90 vin. proti 5429 K 50 vin. lanskega leta. Sklenilo se je, da se imajo travniki v mestnem pomeriju pognojiti. Za travnike izven pomerija se pa predlaga občinskemu svetu prodaja.

— **S trga.** Na predlog tržnega nadzorništva je magistrat raznim prosilcem dovolil prostore za prodajo raznovrstnega blaga. Med temi so tudi ribiči s Kontovella, ki bodo prodajali morske ribe. Prošnja mestnih branjev, da bi dobile ob času, ko je prekopavanje dovoljeno, prostore med kmečkimi branjevkami, je odklonjena, ker ni pričakovati, da bi to ugodno vplivalo na cene, ampak bi najbrže še pospeševalo dražnjo. Razne prošnje za prodajo manufakturnega, galanterijskega blaga in čevljev na Vodnikovem trgu se odklonijo.

— **V Kozelji** se premesti pršna kopel na nasprotno stran, kjer priteka voda. Doslej je služila za pršno kopelj voda, ki se je že rabila v plavalšču, kar ni bilo posebno okusno.

— **Dijaki na realki** so kupili za krsto rajnega profesorja Pajka venec s slovenskimi trakovi. To pa je ravnatelja tako zbudilo v oči, da je dal odstraniti venec. Gospod ravnatelj bi se pač lahko ukvarjal z drugimi skrbmi. Boji proti pogrebnim trakovom — enkrat proti rdečim, drugič proti trobojnim — so pač le pri nas v modi, dokazujejo pa le ozkosrčnost dotičnega »bojevnik«. In to ni posebno priporočljiva lastnost za vzgojitelja mladine — ne glede na to,

da nacionalni fanatizem ni dober zgled. Kaj misli ravnatelj premagati s takimi ukrepi, je nerazumljivo.

— **G. Ivan Taufer iz Zagorja ob Savi** priobčuje v večernejšem »Slov. Narodu« izjavo, v kateri pripoveduje javnosti, da ne plačuje svojim delavcem za delo od petih zjutraj do osmih zvečer po 1 K 20 v na dan, temveč nekaj soldov več. Koliko, tega ni povedal in vsakakor bi nas zanimalo, koliko znaša dnevna mezda njegovih delavcev za 15urno delo. Dolgega delovnega časa ni utajil, ampak predreže se govoriči, da je »dolžnost vsakega delavca, da se razredno organizira in si s tem izboljša svoj položaj in da se on tudi zanima za to gibanje.« G. Taufer! Skrajšajte najprej delovni čas v svojem obratu, to bo v resnici socialno delo in ohranite kot podjetnik vaše »zanimanje« za delavsko gibanje lepo zase. Zakaj pa niste takoj na onem slavnem »shodu« v Litiji popravili »laž« o prejemkih vaših delavcev, ko vam je razredno zaveden delavec zabrusil to trditev v obraz?

— **Izjava.** Pretečno nedeljo so jugoslovanski železničarji sklicali v Litijo shod, na katerem so namenjavali ujeti med železničarji nekaj kalinov. Da je njihov trud ostal popolnoma brezuspešen, me nič ne briga, ali nekaj drugega je, kar moram pibiti. Jugoslovanska gospoda se sama zayeda, da ni njihova agitacija nič drugega kakor velika fraza, ki jo morajo podpirati z lažmi o nasprotnikih, ker bi se drugače njihovo frazerstvo pokazalo v preočitni nagoti. Tako se je na tem shodu lagal neki Juvan iz Ljubljane, da sem baje jaz v kemični tovarni na Selu svoj čas začel neko mezdno gibanje in sem tamošnje delavstvo, ko je bilo gibanje v teku, pustil na cedilo. Po njegovem zatrdilu je morala posejti vmes neka Narodna delavska organizacija, da je po meni začeto gibanje dovedla k cilju. Da delavska javnost izve, kako slab ugled uživa resnica pri Jugoslovanih, izjavljam, da jaz z delavstvom kemične tovarne na Selu pri Ljubljani sploh še nikoli nisem bil v nobenem stiku. To dejstvo že samo na sebi pove, da o kakem gibanju delavstva te tovarne, ki bi ga bil po Juvanovem zatrdilu sprožil jaz, sploh ne more biti govora. Juvan pa naj gleda, da dokaže, kar je na litij-skem »Kaspertheatru« trdil, če noče očitane laži vtakniti mirno v žep!

— **Tržič.** Pevski zbor združenih organizacij priredi povodom obletnice svojega obstoja veselico v soboto 21. t. m. v gostilni g. Kavčiča v Tržiču. Spored: 1. Petje, 2. Kuple, 3. Šaljiva pošta, 4. Godba in ples. Začetek ob 8. zvečer. Vstopnina 20 vin. za osebo. Ker je vzdrževanje našega pevskega zbora združeno z ogromnimi gmotnimi žrtvami, je dolžnost vsakega sodruga, da se veselice udeleži.

— **Na rednem občnem zboru Deželne zveze krajiških obrtnih zadrug v Ljubljani,** ki bo v ponedeljek dne 30. junija v posvetovalnici mestnega magistrata, bo na dnevnem redu posebno važna točka: »Ustanovitve podružnice zavarovalnice proti nezgodam v Ljubljani« in »ustanovitve meščanskih šol na Kranjskem«. Obe točki sta za ves obrtni stan zelo važni.

— **Odborova seja »Maticе Slovenske«** dne 13. junija t. l. — Predsedniku Jugosl. Akademije v Zagrebu se je izročila častna diploma. Akademija izda v kratkem navodilo za proučevanje dialektov ter bo po vsej priliki zasnovala poraben Dialektološki Zbornik, kjer bodo našle mesto tudi slovenske dialektološke študije; raziskovalcem dialektov se bodo dajale podpore. — Urejanje društvene knjižnice napreduje. — Nekatero korekturo zemljevida se niso še vrnile. — Prof. dr. Drechsler je izročil rokopis srbohrvatskih narodnih pesmi, ki izidejo letos. — G. ravnatelj Iv. Hribar je za »Vošnjakovo korespondenco«, ki jo ureja dr. Lončar, dal nekaj Vonšjakovih dopisov. — G. dr. Vidica spis »Zaupna korespondenca v Napoleonovi Iliriji« še ni končan. — O Einspielerju spiše monografijo g. svetnik J. Scheinigg v Celovcu. Vnanje proslave Einspielerjevega spomina na Koroškem se Matica udeleži. — Kuharjevo narodopisno gradivo o ogrskih Slovcnih izda Zgodov. društvo v Mariboru. »Matica« natisne rokopisno zgodovino ogrskih Slovcencev v ogrsko slovenskem jeziku iz 18. stoletja. — Iz okolice Rimskih Toplic je Matica prejela narodne pesmi in pravljice. — Matica upravlja denar za Bleiweisov spomenik, še živi člani odbora za ta spomenik naj ukrenejo, da se stvar formalno uredi. — Razpisoval se bodo redno častne nagrade za beletristične spise; Matica pa hoče slično postopati tudi z nagradami za dobre znanstvene spise. — Matica izda za svojo 50letnico zgodovinsko spominsko knjigo, ki jo spiše prof. Grafenauer, O publikaciji obrazovalne umetnosti se posvetovanje preloži. — Za II. zvezek »Slov. jubilejev in Spominov« se pripravijo monografije o Sketu Einspielerju (o Mencingerju se bo pisalo na koncu njegovih Izbranih spisov), o Štreklju, o Askercu, Kranjčeviču, Vrhlickem, Slavejkovem, o Bol. Prusu in Gončarovu. — Matica z zanimanjem spremlja delo inženirskih organizacij za tehniški slovar. Slovar je potreben, a delo zahteva časa. — Jeseni se v zvida v Mengšu pisatelju Jan. Trdini spominska plošča.

— **Na sporedu III. produkcije gojencev »Glasbene Maticе«,** ki bo neccoj, so skladbe: Wilma, Griega, Sitta, Scharwenke, Schuberta, Mendelssohna, Lajovica, Pavčiča, Parme, Chopina, Accolaya, Webra, Ravnika, Kreka, Puccinija, Čajkovskega in Smetane. Pri produkciji nastopijo: Na klavirju: Andrej Tinta, Ivan Žargi, Margareta Ločnik, Magda Jozin, Mici Macher, Ana Bartl, Anton Ravnik; na gosli: Jela Florian, Miljutin Jelacin, Leon Novak; s petjem: Jelica Sadar, Leopold Kovač.

— **Dijak obstretil dijaka.** V sredo popoldne je šel sin vratarja deželnega dvorca dijak prvega gimnazijskega razreda Franc Jeram na izprehod. V Gosposki ulici ga je srečal sošolec Zalesjak. Jeram je povabil sošolca s seboj na Grad. Zalesjak je pa odgovoril, da danes nikamor ne gre, ker »danes samo muhe stre-

lja.« Pri tem je izvlekel flobert-pištolo in se igral z njo tik pred Jeramom. Nakrat se je Zalesjaku pištola izprožila in krogla je šla Jeramu v trebuh. Po nesreči je bil Zalesjak ves zbehan ter je pobegnil. Dobil so ga šele večeraj zjutraj pod nekim kozolcem v Mestnem logu. Deček je neutolažljiv. Mladega Jerama so prepeljali v deželno bolnišnico. Projektir je prodir mlademu Jeramu tako globoko, da mu ga v bolnici niso mogli takoj odstraniti in so morali njegovo lego šele poiskati z Röntgenovimi žarki.

— **Umrli so v Ljubljani:** Fran Florjanc, premogar v pok., 51 let. — Julij Gartner, sin poštnega poduradnika, 5 let. — Ignacij Knific, tesarski pomočnik, 22 let. — Ivana Vrtačnik, rejenka, 2 leti in pol.

— **Smrtna nezgoda.** Ubila se je Marijana Golob z Gorenje Save na kolodvoru v Kranju. Tam so namreč lesena skladišča različnih lesnih trgovcev, kjer je imenovana pomagala nagajati les v posamezna skladišča. Z erega teh skladišč je padla ter bila na mestu mrtva.

— **Hišo je zažgala** neka posestnica v ponedeljek v Predosljih z namenom, da na ta način dobi pri zavarovalnici proti požaru denar. Orožniki so jo takoj prijeli ter oddali v zapor okrajnega sodišča.

— **Kinematograf »Ideal«.** »Skrivnost Chateau Richmonda« sijajni detektivski filmi predigra in tri dejanja se predvaja danes prvokrat do ponedelja v Kino Idealu. Gamontov tednik prinaša najnovejše in druge slike so tudi najboljše. Slike iz doline Eisaka. (Potovalni film.) Eden je preveč. (Humoreska.) Gamontov tednik. (Najnovejše, šport, moda itd.) Bubijsva osveta. (Humoreska.) Koki gre na maškera-do. (Učinkovita veseliga.) Samo pri večernih predstavah. V tork ameriškanska senzacija »Mojsterski strel lovca na leve.«

Stajersko.

— **Trbovlje.** V nedeljo dne 22. t. m. ob polu 4. popoldne se vrši v Delavškem domu velik javen rudarski shod. Ker je shod velike važnosti za trboveljsko delavstvo, je potrebno, da se vse delavstvo udeleži zborovanja. Sklicatelj.

Goriško.

— **Zlati časi se** obetajo nabrežinskim delavcem, odkar prihaja med nje gospod Mrak, politični kameleon in »šiba božja za socialno demokratično stranko«. Pretečeni četrtek je sklical zaupni sestanek delavcev iz nabrežinskih kamnolomov. O tem zaupnem sestanku je sklobasala »Edinosti« klatiro dolg dopis, poln fraz in laži. Ker se v tem poročilu posebno zaletava v sodruga Jagriča, nam je ta poslal naslednje poročilo, ki naj pokaže, koliko je verjeti poročilom narodnjaških agitatorjev. Sodrug Jagrič nam piše: »V »Edinosti« z dne 15. t. m. štev. 164 blati vsem dobro znan člankar socialno demokracijo in mene, ker mu očividno ni bilo všeč, da so se udeležili tudi zavedni delavci onega »znamenitega in zgodovinsko važnega« sestanka pri Gosposki v Bivju, kjer je bilo 19 Domačih Ovcic, vstevši referenta Mraka. Člankar pravi, da je pripeljal predsednik nabrežinske »Vzajemnosti« Jagrič 15 razgrajčev. Jaz nisem predsednik »Vzajemnosti« (ki je narodnja-karjem v Nabrežini trin v peti), temveč predsednik strokovne organizacije železničarjev. Na sestanek sem prišel iz gole radovednosti, da slišim, na kakšen način rešuje N. D. O. delavstvo. Sestanek je bil prvotno naznanjen kot javen shod in zato sem menil, da se ga tudi jaz lahko udeležim. Ko so pa narodni funaki videli večje število sodrugov, so shod takoj prekrstili v zaupen sestanek in dejali so mi, da se moram odstraniti. Vprašal sem nato, če imajo vabila (ker sem dobro vedel, da nima nihče od navzočih vabila) in sem hotel s tem pokazati, da imam prav toliko pravice prisostvovati sestanku kot oni. Čudno se mi zdi, da dopisnik ne opisuje bolj natančno, kako da je postavljal g. Pertot mene in moje tovariše pod »kap«. Ali je odrekla fantazija? Zapustili smo prostovoljno »sestane-k«, ker nismo hoteli poslušati prisrutne osebne napade gospoda Mraka. V »Edinosti« trdi, da je narodnjakarjem vedno ljubo, če se oglašajo na njihovih »shodih« tudi nasprotniki k besedi. Doživeli smo pa že nešteto krat, da so obmetavali naše govornike na narodnjakarskih shodih s stoli, čašami itd. Dalje pravi člankar v »Edinosti«: »Zakaj ti gospodje, ki imajo sicer polna usta svobode, ne puščajo, da bi slišalo delavstvo obe plati zvonca? Ako imajo čisto vest, zakaj se potem tako krčevito branijo, da bi delavci slišali tudi koga drugega, razen njih?« Kdo pa ima čistejšo vest? Ali oni, ki se skrivajo po stranskih sobah, ali pa mi, ker nastopamo vedno javno v svesti, da vršimo pošteno in za delavstvo koristno delo? Eno je pa le pogruntal gospod Mrak in povedal resnico: »Delavci so že sami toliko pametni, da znajo razsoditi, kje je resnica in kje je neresnica, in ne potrebujejo v to svrhu prav nobenih duševnih kuratorjev.« Kje da je resnica, to je vedelo nabrežinsko delavstvo že takrat, ko je gospod Mrak še platno prodajal in ve danes še vse boljše, ker je preizkušeno od premnogih bolel, da bo delavstvo osvobodila edinole mednarodna socialna demokracija, ne pa stranka, ki spravlja delavce in podjetnike pod en klobuk. Gospod Mrak se hvali: »Gromovito odobravanje in ploskanje je sledilo govornikovim (Kropovim) besedam, a še v istem stavku pripoveduje, da so Jagrič in kompanija škripali pod oknom z zobmi. »Gromoviti« aplavz je moral torej biti prav pohleven, da je slišal še med vsem bučanjem škripanje z zobmi. Pod oknom ni nihče od nas stal, ampak smo odšli v nasprotno gostilno k Dorbežu, ko smo spoznali, da nočejo pravilno izvršit shoda. K Dorbežu nas je prišel tudi nekdo klicat, da naj le gremo na shod, ker bomo lahko govorili. Ko pa smo prišli, so shod hitro zaključili in odšli. H koncu pa pozivljam člankarja, če ima kaj časti, da z imenom navede one, ki so se obnašali kakor

»pocestne barabare.« Alojz Jagrič, predsednik pravovarstvenega in strokovnega društva železničarjev avstrijskih v Nabrežini.

Trst.

— **Občinske volitve.** Včeraj je volil II. volilni razred. V tem razredu je postavila naša stranka le štiri števnje kandidate. Izid volitev je sledeči: Socialni demokratje so dobili v tem privilegiranim razredu 270 glasov. Slovenski nacionalci 402, italijanski nacionalci 2189; prazni, umičeni in neveljavni 219. Izvoljeni so v vseh šestih okrajih italijanski nacionalci, kakor je bilo tudi pričakovati. V tem razredu je dobila letos naša stranka 120 glasov več kot zadnjic.

— **Porotno sodišče.** Včeraj se je vršila porotna razprava proti Ivanu Andreju Figel zaradi ubojstva. Obtožen je bil, da je v noči od 27. na 28. februarja t. l. smrtno ranil Josipa Zevrestnika, ki je vsled te rane umrl. Bil je obsojen na dve leti in pol teške ječe in se mu odšteje 101 dan preiskovalnega zapora. Branitelj je vložil ničnostno pritožbo zaradi tega, ker je sodnijski predsednik dal napačen pouk porotnikom.

— **Ljubljanski župan,** gospod dr. Ivan Tavčar je povedal v svojem odgovoru »Zarje« nekaj tudi glede Trsta. Dejal je naj sodr. Kristan pomete v Trstu pri socialni demokraciji, kjer da vladajo razmere, ki smrdijo do pekla in neba. Povedati tako tja v en dan, kar pride človeku slučajno pod pero, je seveda komodno. Le to bi radi od preblagorodnega gospoda župana, da bi nam pojasnil, kaj da smrdi pri nas do pekla in neba. Mi tega smradu ne čutimo. Ne vemo, kaj da smrdi, zato tudi ne moremo očistiti svoje stranke one reči. Zato bomo gospodu županu hvaležni, če nam pojasni, kaj da smrdi in kaj da moramo pomesti. Gospod župan, storite sedaj dolžnost poštenega človeka!

Državni zbor.

Dunaj, 29. junija 1913.

Pozno ponoči je prišla zbornica do glasovanja o proračunskem provizoriju. Debata je bila sicer že ob 7. zvečer končana in sta imela govoriti le še generalna govornika, ki sta bila tudi ob 9. gotova; ali tedaj je Steinwender z neko impertinenco tako polomil, da je nastal strahovit vihar in se je morala seja prekiniti do polu 11.

Začetkom seje sta govorila Rusin Spemul in Hrvat Spincič.

Sodrug Tomschik je ostro kritiziral zavarovanja železničarjev od strani vlade in meščanskih strank.

Sodrug dr. Diamond je zagovarjal svoj predlog, ki bi omogočil, da se izpolnijo obljube, storjene uradnikom.

Nadalje sta govorila Verstovšek in Chocter napodil Sbanek, ki je obstruiral. Potem sta govorila kot generalna govornika Svečeny in Hauser. Ta obžaluje, da se ni izrekla čestitka nemškemu cesarju in meni, da bi bilo to »lepo in nobel«.

Naposed podaja Steinwender svoje poročilo. Ko je to opravil, pa začenja kaditi Viljemu II. in pri tem pravi, da »sloni trozveža na volji onih narodov, ki se ponašajo s tem, da so v prvi vrsti državni narodi, vsled česar obstoja čestitka nemškemu cesarju, tudi če ni izrekel parlament nobene besede«.

Ta izjava je povzročila v zbornici velikanski kralav. Naposed je moral predsednik prekiniti sejo.

Sklical je takoj sejo načelnikov, ki je bila burna. Sodrug Seitz je dejal, da je bila Steinwenderjeva izjava groba netaktnost; druge ni, kakor da jo Steinwender prekliče, ali pa da odstopi in odda svoj referat načelniku proračunskega odseka. Seja ni prišla do nobenega rezultata. Potem je začel Stürgkh konferirati z načelnikom Nationalverbande Grossom.

Ob pol 11. je Sylvester zopet otvoril sejo zbornice. Steinwender je vse bled podal izjavo, da je govoril samo v svojem imenu, da ni izrekel mnenja odseka in da ni hotel kritizirati pravice parlamenta, da soodločuje o znaniam položaju. Zdaj šele je nastal mir in ob tri četrt na 11 se je moglo pričeti dolgotrajno glasovanje o provizoriju in o posameznih predlogih.

Zaradi pozne ure sledi podrobnejše poročilo o glasovanju pismeno.

»KOMPROMIS.«

Dunaj, 19. Nemški Nationalverband je prepustil zmago grofu Stürgkhu, o čemer ni bilo vkljub vsej bahariji od začetka dvomiti. Juljsko zasedanje je padlo v vodo, parlament mora na »počitnice«, ker se je tako strašno utrudil in ker ne bi bilo zanj nič, prav nič dela, ker tudi ljudstvo ničesar, prav ničesar ne potrebuje, vlada pa je napravila velikansko »koncesijo«, da bo službena pragmatika veljala od 1. septembra, če bo do novega leta sklenjen finančni načrt. Nekoliko avanzmajev posameznih ljudi ima uradnike preslepiti, da so jih njih stranke pustile na cedilo.

Zadnje vesti.

ZAVEZNIKI MED SEBOJ.

Nič gotovega.

Sofija, 20. (Posebno poročilo.) Položaj je popolnoma nejasen. V vladnih krogih izjavljajo le, da je treba počakati, da pa se mora situacija v kratkem rešiti. Tudi še ni nič gotovega, če pošlje bolgarska vlada zastopnika v Peterburg. Razširjajo se govorice o resnih dogodkih na meji, ali pri vladi ni mogoče dobiti nobenega pojasnila. Na eni strani izjavljajo vladni krogi, da hočejo mir, na drugi pa, da hočejo z vsemi sredstvi varovati bolgarske interese. Vsaka beseda vladajočih je desetkrat pretehtana. Vtis je ta, da se niso odločili ne na eno, ne na drugo stran in da je končna odločitev odvisna od zunanjih razmer.

Bolgarski begunci.

Solija, 20. Dva Bolgara iz vasi Bogdanci v okraju Gevgeli sta zaradi sekatur od strani Srbov zbežala proti bližnji bolgarski straži. Srbski in grški vojaki so streljali za njima in na bolgarsko stražo. Ta je odgovorila. En srbski in en grški vojak sta bila ubita. Bolgari niso imeli izgub.

Dezertacije.

Belgrad, 20. Tukaj trdijo, da imajo zanesljive podatke, po katerih se zelo množe dezertacije v bolgarski armadi.

Bolgarski odgovor.

Solija, 20. Včeraj je bolgarski poslanik v Belgradu izročil odgovor bolgarske vlade. Nota zahteva, da Srbija v najkrajšem času zapusti okupirano ozemlje.

Praske.

Solija, 20. Posebne izdaje časopisov javljajo, da je prišlo v Macedoniji do resnih bojov. Bolgarski četaši so na raznih točkah napadli Srbe.

REDLOVA AFERA.

Varšava, 20. Časopisi poročajo da je razkrinkala Redla neka dijakinja v Petrikovu, po imenu Ana Rodziewicz. Ona je uganjala špionažo. Pred tedni je nevarno obolela za sušico v grlu in na smrtni postelji je izpovedala, da se je pri svojem poslu seznanila z Redlom in stopila z njim v razmerje. Redl pa jo je po dveh mesecih pustil na cedilu. Meseca aprila je potovala na Dunaj. Da bi se maščevala Redlu, je oddala za vojnega ministra pismo, v katerem je razkrila Redlovo špionažo.

GROF TISZA O BALKANSKEM KONFLIKTU.

Budimpešta, 19. Na današnji seji ogrske poslanske zbornice je govoril ogrski ministriški predsednik grof Tisza o balkanskem konfliktu. Vsa njegova izvajanja, razpletena na dolgo in široko kažejo, da je v presojanju zunanje politike poslušal učenec avstrijskega zunanjega ministra grofa Berchtolda. Grof Tisza je dejal med drugim: »Usodepolna zmotna bi bila, če ne bi hoteli razumeti, da se končna rešitev balkanskega vprašanja ne more izvršiti, ne da bi bili prizadeti naši interesi ali pa da bi se rešitev izvršila brez nas. Ob začetku balkanskih zapletitve smo bili v nekaterih ozirih na stališča, da se ne vmešavamo v balkanska vprašanja. Ali popolno neznanje za balkanske konflikte — to je nemogoče. Moramo in tudi bomo varovali naše interese za vse, kar se godi na Balkanu in ne bomo trpeli nobenega razvoja, ki je našim interesom nasproten. Sedaj se pripravljajo balkanski narodi na razdelitev vojnih uspehov, to je privedlo do ostrih konfliktov med zavezniki in proti celo vojna. V tej situaciji je nastopila Rusija s posebno akcijo nasproti Srbiji in Bolgariji in akcija je povzročila taka domnevanja, nasproti katerim moramo naše stališče popolnoma jasno označiti. Popolna neodvisnost balkanskih držav — to je naše stališče in naj uredi balkanske države sedanja vprašanja po kakršnikoli poti, bodisi z vojno, kar bi obžalovali ali pa mirnim potom. Mirnim potom dosežeta sporni državni rešitev lahko le na podlagi svobodne odločitve ali pa z razsodiščem izvoljenega sodnika. Vsako drugo postopanje, ki bi imelo značaj intervencije, ne bi bilo združeno s popolno neodvisnostjo balkanskih držav. Ako nastopi sporazum potom razsodišča, tedaj se ne smemo omejit v tem, da ne bi pri končni rešitvi balkanskih vprašanj poudarjali naše stališče in akceptiramo lahko le tako ureditev, ki zagotavlja popolno in resnično neodvisnost balkanskih držav(?) Vsak korak, ki ga bomo storili v tem oziru, nas bo le tesneje zvezal z balkanskimi državami.

REŠENI RUDARJI.

Mörs, 19. Predvčerajšnjim je zasulo v rovu »Friedrich Wilhelm« 14 rudarjev. Posrečilo se je po napornem delu rešilnega moštva, da so izkopalji vseh 14 rudarjev, od katerih ni nihče ranjen.

ZOPER MAROČANSKO VOJNO.

Pariz, 20. V nedeljo prirede socialisti in republikanci po vsej deželi protestne shode zoper vojno v Maroku. Socialisti žugajo z generalno stavko, če se bo nadaljevala vojna.

RUSI ZA ČRNO GORO.

Peterburg, 20. Duma je sprejela zakonski načrt, s katerim se daje Črni gori naknadna podpora v znesku 50.000 kron.

PONESREČEN LETALEC.

Pariz, 19. V Etampes se je letalec de Ververs strmoglavil iz 50 metrov višine in je mrtev obležal.

SLIKAR KLEPISKI PONESREČIL.

Milan, 19. Poljski slikar Jan Klepiski je v gorah pri Erbi ponesrečil in kmalu nato umrl.

ZELEZNIŠKA NESREČA.

45 mrtvih, mnogo ranjenih.

Solun, 19. Pri Zenikeju med Dramo in Ksantim sta trčila dva bolgarska vojaška vlakca. Pet vozov je razbitih. Baje je smrtno ponesrečilo 5 bolgarskih častnikov in 40 vojakov, ranjenih pa je veliko število.

TUDI MOŠKI POMAGAJO SUFRAŽETKAM.

Arcot, 19. Pri dirki za zlato čašo je skočil neki moški, držeč v roki zastavo z barvami sufražetk, pred konja. Konj je padel, mož je bil na mestu mrtev.

PANAMSKI PREKOP — PREBIT.

London, 19. Včeraj so trčili pri Culebri veliki stroji z lopatami skupaj, ki so od nasprotnih strani izkopavali strugo za panamski pre-

kop. Prekop je sedaj od morja do morja prebit. Na tisoče delavcev je bilo navzočih pri znamenitem dogodku in ko je bil prekop prebit, so navdušeno klicali.

Novice.

* **Predor skozi Montblanc.** Francoska vlada je sklenila, da zgradi predor skozi Montblanc. Montblanc je najvišja gora v Evropi, visoka 4810 metrov in je ob meji Italije in Francoske. Predor skozi Montblanc bo skrajšal razdaljo med Parizom in Milanom za 80 kilometrov, razdaljo med Calaisom in Milanom za 100 kilometrov. Dolg bo približno 13 kilometrov in po dosedanjem proračunu bo veljal okroglo 120 milijonov kron. Predor se bo pričel na francoskem ozemlju v dolini Chamonix, končal pa pri starem rimskem mestu Aosta v Italiji in bo najdaljši vseh alpskih predorov.

* **Nenavadno sredstvo zoper pijančevanje.** Nekateri mestne uprave na Nizozemskem so uvedle zoper pijančevanje nenavadno sredstvo, ki pa dobro učinkuje. Sredstvo je za pijanca blagodejno, ampak precej ostro za prodajalce alkoholnih pijač. Ako zagleda stražnik na cesti moža, ki negotovih korakov kolovrati proti domu, pokliče voz, naloži v voz pijančka in peljeta se v policijski urad. Zdravnik pride in odloči, kdaj da lahko odpošljejo pijanca domov. Domov ne gre peš, temveč zopet ga odpelje izvošček. Prihodnji dan dobi gostilničar, pri katerem se je gost napil, račun za vožnji in zdravnika, ki ga mora nemudoma poravnati. Odkar veljajo te določbe zelo pojenjuje pijančevanje.

* **Kako bodo izročali posehmal hudodelce, pobegle v Ameriko.** Občeznato utegne biti, da so se sodišča dozda zelo trudila, da so ustavila hudodelce, pobegle v Ameriko, že na potu, oziroma preden so se izkrcali v Združenih državah. Če je bilo le mogoče, so dosegla, da so ameriške oblasti zabranile takemu zasledovancu izkrcanje, to pa zato, ker Združene države le nerade izročajo hudodelce in le zaradi prav majhnega števila imenoma naštetih hudodelcev. Zaradi pretežne večine hudodelcev se hudodelci sploh ne izročajo. Pa tudi v tistih slučajih, v katerih je izročitev zakonito dovoljena, jo je le težko izposlovati, ker je treba že pred krivcu vso krivdo dokazati. Izročitev iz Združenih držav je pa tudi silno draga. Znano je, da je pred več leti umoril neki Francič z Rateža svojo ženo. Posrečilo se mu je robcigniti v Združene države, kjer niso dovolili izročitve. Francič je pisaril sodišču, orožnikom in državnemu pravdnikstvu iz Amerike, naj ga vendar kaznujejo. Norčeval se je iz oblasti, pa izročitve ni bilo mogoče doseči. Po neprevidnosti pa se je Francič nekaj pregrešil proti ameriškim postavam, zato so ga izgnali iz Amerike. Ta ugodni trenotek je sodnja porabila in ga je dala prijeti, ko je stopil na evropska tla. Odtod je izročitev lahko doseči. Odtodaj skušajo doseči avstrijske sodnje, da hudodelcev sicer ne izroče ampak izženo iz Amerike. Amerikanske oblasti pa ne izganjajo le tistih, ki so se pregrešili zoper tamošnje postave, marveč tudi take, katerim se glasom § 2, zak. z dne 20. febr. 1907 zaprjaneje izkrcanje v Ameriko. Po tej določbi se ne smejo izkrcati osebe, ki so bile obsojene zaradi hudodelstva, ki se kaznuje s smrtjo ali dosmrtno ječo, ali ki so bile zaradi hudodelstva oz. pregreška, ki kaže, da je storilec moralno pokvarjen, obsojene ali vsaj osumljene; dalje take osebe, ki žive v mnogoženstvu (mnogomoštvu) ali ki priznavajo mnogoženstvo dopustnim — dalje anarhisti ali take osebe, ki zagovarjajo teorijo nasilnih državnih preobratov v katerikoli državi, — dalje oni, ki so izvršili ali vsaj zagovarjajo umor javnega nastavljenca, dalje ženske, ki se pečajo s prostitucijo, ki imajo od prostitucije dobiček in ki pridejo v Združene države zaradi prostitucije ali iz kakega drugega nemoralnega namena. Take osebe se torej v Ameriki sploh ne smejo izkrcati. Če so se pa vedarje izkrcale, ker tamošnjim oblastim zakonit zadržek ni bil znan ob času izkrcanja, tedaj se taka oseba izžene (deportira) iz Združenih držav, če ni preteklo od časa izkrcanja več nego tri leta. Na podlagi določb §§ 20. in 21. zak. Združenih držav z dne 20. februarja 1907 primejo tako osebo in jo odženejo v tisto deželo odkoder je prišla, torej v Evropo in sicer na strošek tistega, ki je pripravil tako osebo, da se je preselila v Ameriko, ali ji je pri tem vsaj pomagala. Vžvela pa se je pri izselitvi uradih praksa, da se ne pusti nikomur izkrcati se, kogar zasleduje kaka oblast zaradi kakršnegakoli hudodelstva ali pregreška in seveda tudi vse take osebe izžene v 3. letih po izkrcanju. Odsihmal bodo naše oblasti kratkomalo obvestile avstrijskega konzula, da zasleduje tega in tega zaradi tega ali onega kaznivega dejanja. Konzul bo naznanil to izseljenškemu uradu, ki bo izgnal tako osebo, če še ni 3 leta v Ameriki, nazaj v Evropo. Ko se bo dotičnik izkrcal v Evropi, ga bodo pa že sprejeli varnostni organi, ki mu bodo naznanili, da se vrše pogajanja zaradi njegove izročitve in ga bodo odvedli na varno, dokler se ne izvrše pogajanja.

* **Vsled kratkega stika.** Vsled kratkega stika je v neapoljskem arzenalu izbruhnil požar. Deset gasilcev je bilo lahko ranjenih.

* **Silna vročina v New Jorku.** Včeraj je bilo 20 oseb od solničarice zadetih in so umrle. Parki so podobni taborom, ker vse na prostem prenočuje. Temperatura je včeraj v sencu znašala 40° C.

* **Čitalnica za otroke.** V Berlinu so otvorili pred kratkim prvo mestno čitalnico za otroke. Čitalnica je velika in svetla dvorana za 70 otrok. Otroci sede prav udobno na stolah ob mizah, ki se svetijo kakor steklo in ki so različne višine. Po stenah vise lepe slike, na oknih so cvetlice v lončkih. Vse je prijazno in udobno. V čitalnici ne vlada strogi in mrzli šolski glas. Odprta je vsak dan od štiri do sedmih. Vstop je brezplačen in čitalnica je vedno polna. Otroci ostajajo navadno po eno uro pri knjigah.

V zadnji uri prihite navadno starejši dečki in starejše deklice, ki so morali prej še nekaj vinjarjev zaslužiti. V Berlinu je 250.000 otrok, ki obiskujejo ljudsko šolo. Te čitalnice bo najbrže sledilo v najkrajšem času še več drugih.

Odgovorni urednik Fran Bartl.

Izdaja in zalaga založba »Zarje«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Okoli 60 delavcev

za zemljo in skalo potrebuje tvrdka Koraček v Hradeckega vasi št. 46 pri urejevanju Ljubljanice proti plačilu 3 K, 3 K 20 vin. in 3 K 40 vin.

40 letni uspeh, ki ga potrjujejo na tisoče priznanj.

Želodčna tinktura

lekarnarja Piccolija v Ljubljani

krepi želodec, pospešuje prebavo in je odvajalna. 1 stekleničica velja 20 vin.

Naročila sprejema lekarna G. Piccoli, Ljubljana.

Naznanilo in priporočilo.

Vljudno naznanjava, da sva otvorila z 2. junijem 1913

„gostilno Dreher“

na Tržaški cesti št. 19 (poprej gostilna Novak).

Preuredila sva vse prostore na novo. Na razpolago je tudi velik salon 160 m² za društven veselice ali zborovanja. Poleg tega je velik, lep senčnat vrt in prostor za balincanje.

Za obilen obisk se priporočava

Matija in Amalija Uitz.

St. 1378.

Razpis.

Mestna občina v Idriji namerava svoje poslopje št. 509 dograditi v stanovanjske namene. V to svrhu se razpisuje oddaja del, ki so proračunjena kakor sledi:

1. Zidarska dela	45774 K 46 v
2. Tesarska dela	10506 „ 80 „
3. Krovska dela	3143 „ 50 „
4. Kleparska dela	4068 „ 66 „
5. Mizarska in ključavničarska dela	9236 „ 80 „
6. Pleskarska dela	1435 „ 50 „
7. Steklarska dela	902 „ — „
8. Pečarska dela	2272 „ — „
9. Slikarska dela	1068 „ 20 „
10. Razno	556 „ 33 „
Skupaj	78964 K 25 v

Od vsote za zidarska dela se odračuni vrednost že stoječega zidišča, ki se bo moglo porabiti pri novi zgradbi.

Pismene, vsa ali posamezna dela obsegajoče ponudbe z napovedjo popusta ali doplačila v odstotkih na enotne proračunjene cene, se naj dopošljejo

do 30. junija 1913

županstvu v Idriji.

Ponudbe, kolekovane s kolekom za eno krono, je doposlati zapečatenene z napisom: »Ponudba za prevzem zgradbe občinskega poslopja št. 509 v Idriji.«

V ponudbi mora podnik izrečno izjaviti, da so mu stavbni pogoji v vsej vsebini znani in da se jim v slučaju prevzema zgradbe brezpogojno ukloni.

Ponudbi je dodati kot varščino 10 odstotnih stavbnih stroškov v gotovini ali v sirotinsko varnih papirjih po kurzni vrednosti.

Občinski odbor ima pravico izbrati ponudnika ne glede na višino ponudbe ali cene. Načrti, proračun in stavbni pogoji so na vpogled v občinski pisarni v Idriji.

Mestno županstvo v Idriji,

dne 17. junija 1913.

Župan: Ivan Straus.

Moderni klobuki za gospode

trdi in mehki, najnovejših oblik in barv, slamniki, čepice, vse v nedvomljivo največji izbiri in najboljši kakovosti iz prvih svetovnih tvornic po zelo skromnih stalnih cenah z 10% popustom v

Modni in športni trgovini

P. Magdić, Ljubljana, nasproti glavne pošte.

Ugoden nakup! Ugoden nakup!

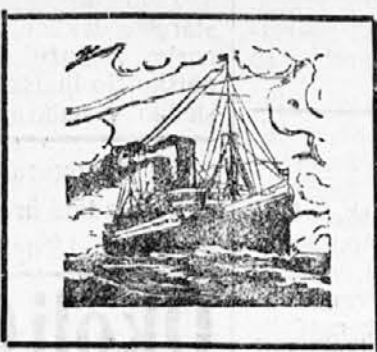
Na prodaj je glavno poslopje

(krasna dvonadstropna hiša, posebno solidno zidana) v Ljubljani, na Dunajski cesti 31. K hiši pripada okoli 340 m² dvorišča in okoli 700 m² vrta ob Bleiweisovi cesti ter dve postranski stavbi h glavni hiši prizidani, okoli 17 m dolgi in okoli 6 m široki. Vpeljana je kanalizacija, elektrika in plin, izredno lepi, veliki in visoki prostori, v vsakem oziru moderno opremljeni. Porabljivo za gospodko bivališče kakor tudi za vsako obrt in trgovino, izredno ugodno ležeče pa za hotel ali gostilno z vrtom in hlevom event. tudi garažo, na najbolj prometnem mestu med južnim in državnim kolodvorom, oziroma v posredni bližini obeh kolodvorov. V vsakem slučaju izredno ugodna prilika.

Vse kar se proda, se lahko ogleda ob delavnih od 4. do 6. ure popoldne, ob nedeljah in praznikih od 11. do 12. ure dopoldne. Pismene ponudbe in vprašanja na

JOS. ZIDAR, Ljubljana.

Potniki
v severno in južno AMERIKO
se vozijo sedaj le po domači avstrijski progi
AVSTRO-AMERIKANA
Trst-Newyork, Buenos Aires-Rio de Janeiro
najnovejšmi brzoparniki z dvema vrtnicama, električno razsvetljavo,
brezličnim brzovajom, na katerih je za vsakega potnika preskrbljeno, da
dobi dovolj domače hrane z vinom, svež kruh, postelje, kopalj itd.

Odhod parnikov:
v sev. Ameriko vsako soboto, v južno Ameriko vsakih 14 dni.
Trst-New-York, vsako soboto.
Trst-Južna Amerika, vsakih 14 dni.
Trst-Kanada, vsak mesec.
Vsakovrstna pojasnila daje drage volje brezplačno pri glavni
agenturi za Kranjsko, Stajersko in Koroško:
SIMON KMETETZ, Ljubljana,
Kolodvorska ulica šte. 26.

Občno konsumno društvo v Idriji

naznanja s tem, da je v svoji seji dne 9. svečana 1913 sklenilo, da se hranilne vloge članom
obrestujejo od 1. januarja 1913 naprej po 5 odstotkov.

Kredit do 30 dni je obresti prost. Čez 30 dni do 6 mesecev se imajo računati obresti po 6 odstotkov
Od kredita nad 6 mesecev pa po 7 odstotkov in sicer že od 30 dni naprej.
Hranilne vloge sprejema društvo vsak dan med uradnimi urami od 8. zjutraj do 12. dopoldne ter
od 2. popoldne do 6. zvečer. — Odpovedni rok so pri društvu najprimernejši in varnost vlog
najboljša, kajti za varnost garantira premoženjska in blagovna vrednost. Vsak član najlažje zaupa
svoje prihranke svojemu zavodu.

Načelstvo.

Družinski kruh

iz pekarnice

„Konsumnega društva
za Ljubljano in okolico“

je najboljši in najcenejši.
Hlebi po 1.75 kg veljajo
samo 56 vin.

Dobi se v vseh prodajalnah
„Konsumnega društva za Ljub-
ljano in okolico“. — Člani,
segajte po njem!

Produktivna zadruga ljub- ljanskih mizarjev v Ljubljani

r. z. z. o. z.

se priporoča cenjenemu ob-
činstvu pri nabavi vsakovrst-
nega pohištva, ki ga izdeluje
v lastni, najmoderneje oprav-
ljeni tovarni na Glincah pri
:: Ljubljani. ::

Priporoča se tudi za vsa druga
v mizarstvo stroko spadajoča
:: dela. ::

Delo je vedno solidno,
točno in prav poceni.

Proračune se na zahtevo do-
pošlje brezplačno v najkraj-
:: šem času. ::

Konsumno društvo za Ljubljano in okolico

registrovana zadruga z omejeno zavezo

naznanja svojim članom, da glasom skupne seje nadzorstva in na-
čelstva z dne 17. januarja 1913 obrestuje odslej

hranilne vloge članov po **5** ¹/₂ **0** od dne vloge
do dne dviga.

Dosedanje stanje hranilnih vlog 51.000 K. Dosedanje stanje deležev 32.000 K.
Rezervni zaklad 8000 K. Denarni promet leta 1912.: 1,487.639 K 18 vin.

Pisarna društva v Špodnji Siški, Kolodvorska cesta.

Prodajalne: v Ljubljani: Sodna ulica, Bohoričeva ulica, Krakovski
nasip; v Siški: Kolodvorska cesta, Celovška cesta; na Viču, v Trziču,
na Jesenicah, na Savi in na Koroški Beli.

Pekarna v Spod. Siški, Celovška cesta.

Nadzorstvo.

Načelstvo.